

DUBRAVKA IVŠIĆ MAJIĆ

O brendiranju žigova i pečata

Riječi *pečat*, *žig* i *štambilj* u neslužbenoj su uporabi sinonimi koji označuju ‘predmet s reljefnim znakom ili tekstom koji se otiskuje na željenu podlogu’ i ‘otisak takva predmeta’. U službenoj se uporabi njihova značenja ponešto razlikuju. *Žig* je tako i zaštitni znak proizvoda i usluga, *pečat* je i službeni potpis tvrtke ili društva kojim se ovjerava vjerodostojnost nekoga dokumenta. *Štambilj* u pravilu nema dodatno (nematerijalno) značenje ili pravnu vrijednost poput *žiga* i *pečata*, nego je pomoćno tehničko sredstvo kojim se pojednostavnjuju neke dodatne radnje, upisi, oznake dokumenata, npr. u administrativnim postupcima sa spisima, u urudžbenome zapisniku i sl. Sadržava npr. oznaku datuma, faksimil potpisa ili dijelove obrasca s praznim poljima koja se ispunjavaju ručno.

Riječ *pečat* u hrvatskome je posvjedočena od najranijih razdoblja, nalazi se u drugim slavenskim jezicima, primjerice u slovenskome (*pečāt*), češkome (*pečet'*) i ruskome (*печать*) i slavenskoga je podrijetla. Smatra se da je izvedena od osnove **pek-*, koja se nalazi u glagolu *pečí*, jer se prvotno pečatilo zagrijanim, užarenim metalnim predmetima ili npr. prstenom u vrućemu vosku. Imenica *pečat* posuđena je iz slavenskih jezika u mađarski (*pecsét*) te u njemački, u kojemu je preoblikovana u *Petschaft*.

Žig je također riječ slavenskoga podrijetla. Izvedena je od osnove glagola *žgati*, *žeći* ‘paliti, peći, užariti’. Ti glagoli potječu od praslavenskoga **žegti*, što je postalo od indoeuropskoga **d^heg^{wh}-*. Od slavenske su osnove **žeg-*, **žbg-* izvedene još, primjerice, riječi *žigica* ‘šibica, drveće za potpalu’, *žega* ‘vrućina, pripeka’, *žganci* ‘jelo od zapečene kukuruzne kaše’ i *žganica* ‘prepečena rakija’.

Premda su nastale sličnim pomakom značenja, riječi *pečat* i *žig* u starijemu su se jeziku razlikovale: *pečat* je izvorno bio znak koji se stavljao na pisma i isprave kao jamstvo izvornosti i zaštita od otvaranja (vladari, plemići i uglednici upotrebljavali su *prsten pečatnjak* sa svojim grbom), dok je *žig* izvorno bio znak koji se utiskivao na tijelo užarenim predmetom, i to stoci radi prepoznavanja, a ljudima kao kazna. *Žigovi* odnosno *pečati* donedavno su bili neizostavan dio svakoga službenog spisa, no danas ih u administraciji često zamjenjuju odgovarajuće naljepnice ili elektronički potpisi. Njihovim potpunim ukidanjem mogle bi i riječi *žig* i *pečat* prijeći u zastarjelice.

Jednak značenjski razvitak kao riječi *žig* i *pečat* prošla je i jedna mnogo suvremenija riječ kojoj ne prijete zastarijevanje. To je engleska posuđenica *brand*. U starijemu je engleskome *brand* značilo prvo ‘vatra, plamen; ugarak; baklja’, a zatim ‘oznaka utisnuta usijanim željezom, žig’. Engleska riječ *brand* izvedena je od germanskoga glagola **brennan-* ‘paliti’. U značenju ‘robna marka’ u engleskome se riječ *brand* upotrebljava od

početka 20. st. te je u tome značenju posuđena u hrvatski i mnoge druge jezike. Danas se sve više proizvoda i usluga *brendira* da bi ih se zaštitilo, ali i utisnulo u svijest i podsvijest potrošača.

U razgovoru je česta i riječ *štambilj*, koja je u hrvatski dospjela iz talijanskoga (tal. *stampiglia*), a u talijanski iz španjolskoga (*estampilla*). Ishodište je tih romanskih riječi germanski glagol **stampōn* 'udarati (nogom), nabijati, gaziti'. Taj je germanski glagol izvor i talijanskoga *stampare* 'tiskati', *stampa* 'tisak', što je, preko mletačkoga, u hrvatskome dalo razgovornu riječ *stampa*. Od germanskoga je glagola **stampōn* izvedena i njemačka riječ

Stempel 'pečat, žig', koja je u kajkavske govore posuđena kao *štempl*.

Da bi *štambilji* i *štempli* dali dobar otisak, važno je dobro udariti. S druge strane, tajne se čuvaju ispod *sedam pečata*, ali jednom kad se *otpečate* mogu nekoga *žigosati* i time mu trajno *zapečatiti* sudbinu. Nažalost, time neće postati *brend*.

BOLJE. HRVATSKI!

brand/brend > robna marka

U engleskome jeziku riječ brand upotrebljava se u značenjima 'ime ili simbol koji označuje određeni proizvod ili uslugu jednoga proizvođača ili skupine proizvođača' i 'proizvod označen takvim imenom ili simbolom' te 'oznaka kojom se označuju životinje (npr. krave) kako bi se znalo komu pripadaju'. (Ta je riječ i svojom etimologijom povezana s glagolom to burn). U hrvatskome jeziku ta se engleska riječ, koja se zapisuje brand i brend (prema izgovoru u hrvatskome jeziku), upotrebljava u prvome i drugome navedenom značenju. Uz nju potvrđene su u istome značenju i hrvatske riječi robna marka (ili samo: marka) i (rjeđe) prepoznajnica. Umjesto anglizma brand/brend u hrvatskome standardnom jeziku bolje je upotrebljavati hrvatski naziv robna marka. Od toga naziva treba razlikovati naziv trgovačka marka, koji označuje marku čiji su vlasnici (npr. veliki trgovački lanci) samo posrednici u prodajnome i distribucijskome kanalu.

BOLJE. HRVATSKI!

branding, brending, brendiranje > označivanje/upravljanje robnom markom

Engleski marketinški naziv branding označuje postupak stvaranja imena, simbola ili dizajna koji jednoznačno identificira proizvod, stvaranja slike o proizvodu u svijesti potrošača te skrb o održavanju stvorenomu imidžu proizvoda. On se također upotrebljava i u značenju 'označivanje imenom ili simbolom koji jednoznačno identificira proizvod'. U oba se značenja taj engleski naziv upotrebljava i u hrvatskome, pisan izvorno (branding) i prema izgovoru (brendinging). Uz te se nazive upotrebljava u istim značenjima i naziv brendiranje. Umjesto naziva branding, brending i brendiranje bolje je, ovisno o kontekstu, upotrebljavati naziv upravljanje robnom markom ili označivanje robnom markom (npr. brendiranje satalaka za boce > označivanje stalaka za boce robnom markom).